

X

פרוטוקול מס. 15/ב
מישיבת ועדת הכלכלה
מיום ג' ב' באדר תשי"ג - 17.2.53
בשעה 11.00

משתתפים:

היו"ר מ. בנטוב
י. אורי
ב. אבניאל
ש. בבה
ש. בז'רנו
מ. וילנר
מ. חזני
א. כהן
ש. לביא
ד. פלדמן
ע. מימון
מ. קסיס

מזמנים:

סר המסחר והתעסיה פ. ברנשטין
ד"ר לוינטל - מטעם משרד המסחר והתעסיה

סדר-היום:

סיכום הדיון על הודעת סר המסחר והתעסיה.

היו"ר מ. בנטוב:

פותח את הישיבה.

בזמנו קבענו ועדת מסבה לענייני שטן הזית,
ובקטנו שהועדה תעסוק גם בענייני הטבק.

א. כהן:

לא ידעתי כי על הועדה היה לעסוק גם בענייני
טבק.

היו"ר מ. בנטוב:

הייתי מבקש שתרכז את הועדה ותכנס לבירור
ענייני הטבק.

היו"ר כ. בנטוב:

אנו עוברים לדיון על הודעת שר המסחר
והתעשייה.

א. כהן:

ברצוני להעיר בקצור כמה הערות שאני חושב
שיש תועלת להשמיע אותן בפני השר ביחס
למדיניות הכללית של משרדו. אעשה זאת לפי סדר העניינים:

א. צו הבניה. בסעתו תמכתי בצו הבניה, לא
אחזור על הנימוקים. לדעתי, הנסיון והמצב הכלכלי כיום אינם מחייבים בטול
צו הבניה. אמנם צו הבניה לא מטמס כיום את כל התפקידים שהיה בועד לסמס
בשנת 1952, אבל לעומת זאת, כיום כאשר אין בניה גדולה ויש צורך לפעמים
לעודד בניה, הרי צו הבניה בועד לו תפקיד חשוב - למנוע בזילת חמרי בניה,
שהמטלה מקציבה מתוך אמצעיה ובמטבע זול לבניה עממית או לצרכי בניה
עולים, לשוק השחור.

אם מתברר שצו הבניה מטמס איזה מעצור לפיתוח
הבניה במידה הרצויה כיום, צריך באופן טכני לסלק את המעצורים האלה, וזאת
אפשר לעשות במסגרת הפיקוח על הבניה.

בקודה שניה - אני ברכתלי על ביטול פיקוחים
רבים שהיו מחויבי המציאות ומחויבי המצב הכלכלי כיום. נדמה לי, שגם למדנו
משהו מהנסיון של פיקוח וקיצוב במסך 2-3 השנים האחרונות, ונראה לי
שהטכניקה שלנו השתכללה בטובן זה, ואנו משיגים באמצעים יותר יעילים
מטרות שלא הסגנו על ידי הפיקוח. גם המצב הכלכלי הכללי - צמצום כוח הקניה
ועוד - מאפשר לנו לעשות זאת. אבל נשארו כמה מצרכים בפיקוח, ושר המסחר
והתעשייה דבר על הצורך להמשיך את הפיקוח עליהם. ואז אני שואל: אם אין
לנו אפשרות להכביח, שבאותו שטח מצומצם כיום, באמת לא יהיה שוק שחור,
באמת יהיה פיקוח פיזי יעיל. לדעתי, דבר זה אפשרי ולא בהוצאות מרובות.
אין הצדקה לכך שהיום שטן יימכר בשוק שחור בכל חנויות המכולת, וסוכר
יימצא לדיספוזיציה של כל מי שרוצה לשלם פי 3 מהמחיר הרשמי. אין היום
עומס גדול של פיקוח על משרד המסחר והתעשייה. לדעתי, באמצעים יעילים
של פיקוח ובשימוש במספטים לדוגמה, בענשים לדוגמה, אפשר למנוע את השוק
השחור במצרכים ~~המספטים~~ שעליהם עוד חל הפיקוח.

אתן דוגמה נוספת: התעניינתי מניין יכול
להיות שוק שחור בשמן והוברר לי שההבדל הוא בזה שבעל המכולת מקבל את השמן
לפי ק"ג ומחלק לפי ליטרים. לדעתי, אם זה נכון, אפשר למנוע דבר כזה.

בקודה שלישית: עניין המסחר הממשלתי. קטע
זה של הרצאתו של שר המסחר והתעשייה, לא שמעתי. אבל בעתונים קראתי על
כך שדברים, מתכננים וסוקלים העברת המסחר הממשלתי לידי המסחר הפרטי.
אינני נקי מקרוב את כל פרטי הבעיה. אבל אני מסוכנע, שאם תבדק הבעיה
הזאת, בודאי יימצא שיש כמה דברים שאין הצדקה לקיים במשרדים ממשלתיים.
אבל אני מסוכנע שיש בקודה זו כמה חפצים שאין שום הגיון ושום הצדקה
בהפקעתם מתחום המסכיות של הממשלה ומסירתם לידי חברה אחת או שתיים או אפילו
לידי טרסט מסותף של האסתדרות והמסחר הפרטי. פעם אמרו שהפקידים אינם
מנוסים. לדעתי, לאחר 3-4 שנים של סחר זה, יש בודאי סגל פקידים שיודע
את העניין הזה. אילו היה לי בטחון שאפשר להשיג באותם המחירים ובאותו
רוח שעולה הוצאותם של קיום כמה פקידים בשטח זה, הייתי מסכים לכן. אבל זה
לא יתכן, כי לא תמצאנה חברות שתהיינה מוכנות לעבור לפי הרווח וההוצאות
שעולים לנו כמה פקידים טובים בממשלה.

בקודה רביעית - הייצוא. אינני מבין תומכי
פטוליהפיקוח על המטבע הזר, אבל אם כוונת הבטחון החלקי של הפיקוח היא
ביחס למטבע הנרכש על ידי ייצוא, אני בהחלט בעד זה. לדעתי, הייצוא שלנו
טובל, אינני יודע מדוע, מכמה וכמה פגמים שהעיקרי ביניהם הוא - הגידול -
קריסה, כל אדם המתעניין בייצוא יודע שהייצוא תלוי בדחיפות הבצוע של
ההזמנה, והנה בשטח זה דוקא ישנה סחבת רצינית מאד.

אשר לטכון לייצוא, אנו שומעים כבר שנה, שמענו גם מהשר יוסף, שהממשלה יודעת על מקור של כמה מליוני דולרים שיכולים לעמוד לרשותנו כאשראי לייצור. התענינתי ואמרתי לי שזה איננו קיים, כי לא הוקם הטכון לייצוא. השר יוסף הבטיח לנו שיוקם טכון זה עוד לפני שנה, מדוע לא הוקם טכון זה, אם בהקמתו תלוי ענין האשראי לייצור?

נקודה אחרונה - יבוא ללא תשלום. שר המסחר והתעשייה אמר בפומבי, ובצדק, שרוב היבוא ללא תשלום זו הברחת מטבע. אבל גם שר המסחר והתעשייה יסכים אתי שבשום פנים, זה אינו יכול להיות ענין של מאה אחוז, וישנם מקרים של העברת הון מסך בצורת סחורות, ואני מודיע לשר, שאני יודע ידיעה מסתית עובדתית, שהממשלה - בצורה הועדה ליבוא ללא תשלום - מתנגדת להעברת הון בצורה כזו. ועתה, שמעתי שרונים לבטל את הסחלקה הזאת ליבוא ללא תשלום. ביחא, אפשר לבטלה. אבל ביחס ליבוא ללא תשלום צריך לקבוע פעם אחת ולתמיד: א. שיטנה אפשרות בידי פקידים טובים ונאמנים לבדוק בדיוק מתי יש העברת הון ומתי הברחת הון; ב. שבמקרה של העברת הון אמיתית תעשינה כל ההקלות. כיום אני יודע על מקרה של מאה אלף דולר, שזו העברת הון אמיתית, ומתנגדים לזה.

ש. בנה:

אציג את הערותי בצורת שאלות. ביחס לבניה, אני מבין שיש הבדל בין בניה הבניה וחלוקת חמרי הבניין, והייתי רוצה לשאול את השר, האם בטול צו הבניה השפיע במיוחד על שוק הבניה? האם לא נכון יהיה להגיד, שהדבר כמעט ולא הורגס וכמעט לא נשתנה דבר בשוק הבניה עם בטול הצו כשלעצמו?

ענין אחר זה ענין חלוקת חמרי הבניה, וכאן רציתי לשאול שאלה דרסטיות - האם אינו חושב השר שהגיע הזמן שהממשלה תביא חמרי בנין אף ורק לשיכון עולים ותבטל לגמרי את החלוקה לכל יתר הסוגים, כולל תעשייה, בנין בתי ספר, שיכונים עממיים, מתוך הנחה שהמדינה הזאת בתקופה הקרובה אינה יכולה להרשות לעצמה שום בניה נוספת מחוץ לשיכון עולים, שזה בפנינו, ומי שרוצה לבנות, צריך להביא את חמרי הבניה בדרכים מסלו: צורת יבוא ללא תשלום, ואם אינו יכול, לא יבנה.

אשר לביטול הפיקוחים, והעברת מצרכים לשוק השחור, כפי שהזכיר חבר הכנסת כהן, האם יש ידיעות מסמכות שחלקים ניכרים מהמצרכים הנמצאים בחלוקה, נוזלים לשוק השחור? האם נכון יהיה להגיד שהבדל בין ליטר לק"ג, אינו מצדיק החזקת מבגנון שצריך לפקח על כך?

ביחס למסחר הממשלתי, האם לא הוכח שבטול הקניות היטיבות ממחלטיות מבטיח את הקניה במקור הראשון ובטיב הדרוש? האם לא נכון יהיה להגיד, שבמסגרת חיוני כמו לחם, חיטה - לא זו שמתקבלת על ידי ועדת התקצבה הבינלאומית, אלא אותו חלק נוסף שאנו צריכים לקנות בטוק החפסי - שום פקיד אינו מסוגל ללמד במסך טנים את סוגי התבואה הטובים שבמצאים בשוק?

ביחס לייצוא, האם אינו חושב השר שמתפקידו לדאוג להכוונת הייצוא. וכאן אני רוצה להעיר הערה שתתקבל בהתנגדות מצד ידידי חבר הכנסת בז'רנו. אינני מאמין גדול באפשרויות הייצוא שלנו במסגרת התעשייה, אבל אני מאמין שאנו מסוגלים לעשות ייצוא דווקא בשטחים מצומצמים, בתעשייה הביתית שיש לה קשר עם מלאכה. היה ידוע בעולם שכפפות עור זה חפץ סיהורים עושים אותו לייצוא. דווקא לשטח זה יש להקדיש תשומת לב מיוחדת כדי להגיע לייצוא מוגבר.

שאלה נוספת: האם לא הגיע הזמן, עם בטול הפיקוחים על מצרכים שונים, לבטל את חלוקת החמרים ובייחוד את המכרזים?

קראתי בעתונות על מכרז של המדינה ל-3000 זוגות נעלי טניס. לדעתי, הגיע הזמן שהמדינה תחדל לדאוג לדברים כאלה. זהו הדבר האחרון שצריכים לעשותו בצורת מכרז.

ביחס ליבוא ללא תשלום, האם נכון יהיה להגיד שהיות והאפשרויות של הסקעות הן כרגע הן כל כך מצומצמות וצוי יותר לדאוג להכוונת ההון ליבוא חמרי גלם בסביל התעסיה הקיימת ולשומות עם התעסיה הקיימת.

ט. בז'רנו: לדעתי, יש לדאוג לריאורגניזציה של מסדר

המסחר והתעסיה בעיקר בסני כיוונים:

א. יש לבטל את תחלקת המסחרית במסדר החוץ ולהעביר את כל סמכויותיה למסדר המסחר והתעסיה. דבר זה חשוב מאד, כי העובדה שהסמכויות במסדר חוץ מחולקות בין סני מסדרים מביאה לידי כך שיש צורך בועדות בינמסדריות בכל שאלה הקשורה לייצוא, והייצוא טובל מזה. יש לרכז את כל שאלות מסדר החוץ במסדר המסחר והתעסיה;

ב. ריאורגניזציה סגיה לא פחות חשובה,

אולי עוד יותר חשובה היא - לבטל את הנוהג הרע של פיקים כיום של ועדות מסותפות עם האוצר בכל השאלות הנוגעות למסדר המסחר והתעסיה. המסלול צריכה לקבוע עקרונות ובגבול עקרונות אלה מסדר המסחר והתעסיה צריך להיות רשאי לקבל החלטות מבלי שיהיה צורך בכל החלטה בועדות מסותפות עם האוצר.

אם ייעשו סני סנויים ארגוניים אלה, נתפטר במידה גדולה ממה שנקרא ביורקרטיה, הנובעת בעיקר מהעובדה הזו, שהסמכויות מחולקות בין מסדרים סונים, ולמסדר המסחר והתעסיה אין סמכות להחליט בעניינים הנוגעים לו.

שאלת האבטלה, שמעסיקה כל כך הרבה את היטוב, אמור לנו להביט עליה בתור שאלה שתמצא את פתרונה על ידי אמצעים של עבודות דחק מסלתיות. שאלת חוסר העבודה היא יותר עמוקה ופתרון לה נמצא על ידי הנצליח להעביר את הסובטלים לעבודה פרודוקטיבית, בחקלאות ובתעסיה.

אם אני מתרכז בענייני התעסיה, נדמה לי שהיום הבעיות העקריות בתעסיה הן שתיים: שאלת האסראי ושאלת הייצוא, וברצוני לעמוד על שתי נקודות אלו.

מאז המטסלה החדשה, לא הצליח מסדר המסחר והתעסיה, עד כמה שידוע לי, לעשות שום דבר על מנת לתת אפשרות לתעסיה לקבל אסראי מאותם המליונים הרבים שיטבם בתקציב הפיתוח. למסדר זה הוצאו עד עכשו, נדמה לי או לא כלום או 600 אלף לירות, במסך 10 החדשים שעברו מסנת התקציב. זה מוכיח, שאילו מסדר המסחר והתעסיה היה דואג במידה מספקת לבעיה זו עלול היה להצליח במידה מסויימת להשיג אסראי בסביל התעסיה, התעסיה ששילמה מס יתר בסך 10-15 מליון לירות בשנה שעברה, זקוקה להון חוזר בערך כפול ממה שהיה לה לפני שנה - סובלת כיום ללא ספק מחוסר הון חוזר, שאילו היה, אמר היה להגדיל את התעסוקה הפרודוקטיבית בתעסיה.

הנקודה השניה - עניין הייצוא, וכאן לפי דעתי, מה שעסתה המטסלה עד עכשו, אם לא להסתמס בהגדרה חריפה יותר, הרי זה פשוט דבר שלא יובן, התנאים בהם צריכה התעסיה לעשות ייצוא הם תנאים פרוהיביטיים, וללא כל צורך, שאפשר לתקן אותם. יש אפשרות להרחיב את הייצוא התעסייתי במסדרים רחבים. אם נניח, שהייצוא מסתכם ב-50 מליון דולר לשנה, הרי 75% מזה הם ייצוא פרי הדג, תוצרת לואי של פרי הדר ויהלומים. אם נוריד את הייצוא הזה, נשארים לנו בערך 25 אחוז ייצוא תעסייתי, כלומר, 12 מליון דולר לשנה. ואני מדבר על 12 מליון דולר אלה ולא על 75% מליון דולר איפה שיש גם כן בעיות עצומות, אבל בכל אופן, בסטח זה המדינה עושה את המכסימום האפשרי, אין לנו יותר פרי הדר ממה שאנו שולחים, אין לנו יותר תוצרת לואי של פרי הדר ממה שאנו שולחים, ואין לנו יהלומים יותר ממה שאנו מקבלים מהועדה הבינלאומית. את ה-12 מליון הדולר האחרים של הייצוא התעסייתי, מסס

בסנייט סוציאליס אונטן מהמטסלה. והקסייט בשטח זה מתביריט נסמי דרכים - קסייט של שער וקלקולציה וקסייט ביוורקטיה.

אני רואה את תפקידו העקרי של סר המסחר והתעסיה בפיתוח והרחבת הייצוא התעסייתי הזה, ואני רואה בזה שאנסה גדולה להצלחה. יש לנו פוטנציאל גדול במכונות בתעסיה ומכונות טובות. יש לנו די טכנאים, ידיים עובדות ונסיון עבודה בכדי לנצל את הפוטנציאל הזה. אינני רוצה להתרחב בשאלה זו, גם כי אני מכיר את העניינים, אבל אני טאמין שיש סוק לתוצרת שלנו במחיריט מתקבלים על הדעת. שכר העבודה שלנו כיום הוא זול כיחס לערך המטבע.

איזה מטבע?

א. כהן:

אפסלוהרסטמי. כיום שכר העבודה הוא 6 לירות ליום, שהם 6 דולר. ושכר העבודה

ס. בורנבו:

באמריקה הוא כיום 15 דולר ליום.

שאלות הייצוא דורשות קודם כל ריאורגניזציה של המצב הקייט בממטסלה: ריכוז כל הסמכויות במקום אחד ובידי אדם בעל אוטוריטה, לפחות תת סר, והוא אשר צריך להיות הממונה על ענייני הייצוא. למטרד זה צריכות להיות הוראות כלליות של הממטסלה באיזה גבולות מותר לו להחליט, ובאיזה גבולות הוא חפטי להחליט ללא ועדות משותפות עם האוצר ומטרד החוץ ומטרדים אחרים. בין יתר ההוראות שמטרד זה צריך לקבל, צריכה להיות הוראה אחת, שהחלטותיו של מטרד זה צריכות להיות מכוונות לתת אפשרות של רווח ליצואן, ולא כפי שהיה זה עד היום, שהרווח היה אסור, ובמידה שנעשה ייצוא הוא נעטה על ידי תיקונים בשער או סובסידיות שכוונתם היתה לכסות את הוצאות הייצור היסירות, אבל לא כסו את ההוצאות המנהליות הכלליות. במצב זה לא יהיה יצוא, רבותי! זה צריך להיות ברור.

יש עוד הרבה מה לפעול בשטח הייצוא. אבל אינני רוצה להרחיב את הדבור על כך. אני רק רוצה לחזור ולהדגיש שזו הבקורה העיקרית שמצריכה מפול השר ובה יש סיכויים גדולים במשך זמן קצר להגיע לתוצאות מעוררות מאד.

ועתה כמה מלים ביחס ליבוא ללא תשלום. אני סובל כאשר אני שומע שמדברים על ההבדל בין יבוא ללא תשלום אמתי ללא אמתי. מנקודת מבט חוקית ופטיכולוגית, יש לזה חשיבות רבה. מנקודת מבט כלכלית אין לזה שום חשיבות. אם יבוא ללא תשלום מבוסס על רמאות, או לא, מנקודת מבט כלכלית, זה בדיוק אותו דבר, כי יבוא ללא תשלום פירושו - דולרים שרונים לבוא ארצה, ובאיים באופן בלתי חוקי, אבל באים לארץ. אין יבוא ללא תשלום שאיננו מבוסס על העברה כסף לארץ. כל יבוא ללא תשלום, חוקי ובלתי חוקי, מבוסס על העברת דולרים מחו"ל לארץ. מנקודת מבט כלכלית הנעיה איננה, אם יש כאן רמאות או לא, אלא שאנו מזרימים את הדולרים האלה ליבוא בלתי חיוני. כשמקבלים מתנות, שטיחים או מכונות או מקררים או טכסטילים מוכנים ונותנים רסיונות לטכסטילים מוכנים, כי אחרת כסף זה לא יבוא ארצה והוא מוכרח לבוא ארצה - הרי שאנו מאלצים את הכסף הזה להגיע בדרכים בלתי יעילות ובלתי חיוניות בסביל המשק. זהו ההבדל, ואותו עלינו לזכור כאשר אנו מדברים על שאלת היבוא ללא תשלום.

כשמדברים על בטול הפיקוח על המטבע הזר, טעות לדבר על 15 אחוז. המטבע שאיננו תחת פיקוח כולל את כל היבוא ללא תשלום, את כל המתנות ואת כל הסחורות שמביאים העולים, וזה הרבה יותר מ-15 אחוז. ובכן, את היבוא ללא תשלום, או על ידי בטול הפיקוח - ולא אכנס לויכוח בנקודה זו - או על ידי דרכים אחרות, יש להזרים ליבוא חיוני.

והערה אחת ביחס לבלאי. אנו מבזבזים את הרכוש הלאומי שלנו על ידי כך שאנו מבססים את הבלאי על המחיר ההיסטורי במלים אחרות, מה שאנו עושים פירושו, או חלוקת ההון היוצר שלנו בצורה של רווחים לבעלי המניות, ועל ידי כך להפכו לסחורות תצרוכת, או שאנו

מוכרים את התוצרת שלנו יותר מדי זול ומחלקים את הרכוש היוצר שלנו לצרכן באופן יסיר. זהו מה שאנו עושים, וזה פסע שיתנקם בכוון הייצור של המדינה בשנים הקרובות. כדי להבהיר זאת אתן דוגמה פשוטה. בניח שבשנת 1940 קנו 10 אנשים 10 אוטובוסים שכל אחד מהם עולה אלף לירות, ועבדו בהם 5 שנים וקבלו את 10 אלפים לירות בצורה של בלאי. אך אם ירצו בסכום הזה לקנות עוד פעם אוטובוסים יוכלו לקנות רק 3, כי בינתיים האוטובוסים עולים פי 3 ויותר. ועל ידי כך הרכוש שלנו חולק בין הנוסעים שסילמו עטירות המיל פחות, או שחולק בין ב עלי הרכוש, כמו שעשה "דן" האמת וילות לחבריו, במקום לקנות אוטובוסים.

י. אורי:

אדבר בעיקר על שטח החקלאות, ובהחלט על דעתי הפרטית. קיצוב מחייב פיקוח. זה ברור. אבל בטול הקצוב לא בלבד שאינו מחייב את בטול הפיקוח, כי אם להפך, לפעמים מחייב פיקוח במידה גדולה יותר. ואתן דוגמה: היה לנו קיצוב בשטח החלב, אך הורדת הקצוב מחייבת עוד יותר פיקוח מפני הערובת מים וזינפים, בטול הפיקוח על הלבשה והנעלה מחייב פיקוח על המחיר וטיב המחורה.

מכיוון שהזכרתי את ענין החלב, כמה הערות בקשר עם ענף הרפת והלול. במחירי החלב יש דבר מה מסווע. אני אחד מאלה האומרים שמותר לנו להוריד את כל המחירים ובתוכם את מחיר החלב. אבל כל עוד קיים איזה שהוא איזכס, מקופחים יצרני החלב יותר מכולם. אין עוד ענף כל כך חיוני שאנו מעוניינים בגידולו כענף הרפת. ועל כן זה פסוט מסווע ומעוול המחירים שבקבעו לחלב. ביחס לענף הלול בעשה טגיא בזה שלא בוטל כל הפיקוח על ענף זה. אני חושב את ענף הלול בישראל לאחד הענפים שיכניס לנו דוריות. אנו מעולם לא נתחרה עם ארגנטינה שטס התרנגולת מסילה 60 ביצה, אבל לנו יש חורף אביבי שיכול לאפשר לנו ליצור מזון ללול, ועל ידי מזון זה אפשר יהיה להגדיל את מסדי ההטלה. כיום אבסורד הוא לדבר על טסלוח ביצים לחול כאשר כל חוטב במדינה מקבל 3 ביצים לשבוע. אבל ביחס לחלוקת הביצים בדצוני לוטר, שהיא אחד הגורמים החשובים לשוק הסחור בביצים. אני בעד חלוקה צודקת, אבל זה לא יתכן כאשר ישנם אנשים שמוכרים את הביצים המוקצבות להם בשוק הסחור באופן קבוע. אני חושב שעלינו לשחרר את הענף הזה מפיקוח, ובזמן הראשון בעזרת סובסידיות של הממשלה.

אשר ליבוא ללא תשלום, אני יודע כי העברתי בשך מארגנטינה, כי צריך היה להעביר כסף מארגנטינה. בין המדינה ובין הסוכנות צריך להיות תיאום, ועל כל צריכות להיות פה כל מיני קומבינציות של העברת כספים.

ט. חזני:

עד שאנו מדברים על סבויים ביבוא ללא תשלום וארגון הייצוא, אנו שומעים בינתיים שהמסויות פטרו את סמטליהן מחוסר חסרי גלם. אבל יחד עם זאת אנו שומעים שבעלי המסויות התאוננו שבאותו זמן נתנו רשיונות להכנסת אריגים מוכנים. הייתי מכיר תודה לשר אילו היה מסביר לנו ענין זה.

הערה שניה ביחס לצו הבניה, בעקבות דבריו של חבר הכנסת בבה, אבל מתוך סגמה הפוכה, מאחר שאני סבור שיש עוד כמה סוגי בניה שהם חשובים, הרי שאי אפשר לבטל הקצבת חמרי בנין לדיוח במשקים בקשר לתכנית ההעברה מהעיר לבפר, למבנים משקים חדשים ולתיקונים ולתיקון מבנים תעשייתיים.

האם אני מבין נכון, שבטול צו הבניה אין פירוסו בטול הקצבות של חמרי בנין שהיו קיימות עד עכשו לסוגי בניה חיוניים.

ישנו סולם עדיפות מסוים לחלוקת חסרי בנין.
האם הוא יסאר בעיניו או יחולו בו סיבויים? מה יהיה מחיר חסרי הבניה

המוקצבים?

אמר למשראי; דיבר על כך חבר-הכנסת בז'רנו,
נאינני רוצה לחזור על דבריו ביחס לתעסיה. ברור שיש להנחיה; שסוגי

תעסיה מסוימים טובלים מחוסר אשראי. וכשטעלים את הבעיה הזאת; טוענת
הממשלה כלפי התעשיינים - תפעילו כספים משלכם המוסקעים באופן בלתי
פרודוקטיבי במידה שיש קונים לנכסים אלה; או שתממנו את הצרכים של המפעלים
על-ידי שותפות. זה נכון. אבל ישנה תעסיה; שטסה חקלאות; שאינה יכולה
לכסות את צרכיה הכספיים על-ידי שותפיות. זהו ענף שאפשר להגדיל בו
את התעסוקה והייצור מבלי לחפש בשבילו שווקים בחוץ. יש בו ציוד שמניח
את הדעת פחות או יותר, בוודאי שיסנה ידיעה מקצועית; אך הקושי העיקרי
- גם בהתייחסות החדשה וגם בהתייחסות הוותיקה - הוא חוסר האשראי.
מזקת האשראי בחקלאות הגיעה לשיא, אי-אפשר לנשום יותר. אי-אפשר לומר
למסקים שייכנסו לשותפיות על-מנת לכסות את צרכיהם הכספיים.

ב. אבניאל:

האם מוכן שר המסחר והתעסיה לאפשר לכל בעל
תעסיה או חקלאי סיכוא ויטור: אני מביא
חומר גלם מדף-לארץ; מבלי עזרת הממשלה; אני מעבד רק תוצרת ליצוא,
ואני סולח את התוצרת לחוץ-לארץ בלי עזרת הממשלה, ובתמורה הייצוא אביא
שוב חסרי גלם ואעסה בהם מה שארצה - האם מוכנה הממשלה לתת במקרה
זה יד חפזית מוחלטת? אם לא, אני מעונין לדעת מדוע.

אולי יואיל כבוד השר להסביר לנו מה היא
ההתנגדות לביטול הפיקוח על המטבע; שמסבירים אותה בכך, שבמקרה זה
תבואנה הקרבות ושהגביות בתביעה לסעד גבוה יותר? מהו העיכוב בכך
באם תבוא תביעה כזאת?

במה התבטא בדיוק עד כה ענין קרן ההפרסים
בתשלומים בחסרי בנין; שטוענים שהמקטור הלא-פרטי היה פטור מהם, ואני
מתכוון ל-45 לירות על חובה מלט? האם באמת אי-אפשר, לאור האבטלה הגדולה,
במקום עבודת דחק לתת הלוואות לסיום בניני תעסיה שאי-אפשר לסייםם,
ואפשרות לייצור חקלאי זול שאי-אפשר לעבד אותו כרגע כי איננו רנטבילי,
בגין סלק סוכר?

מה הוא היום התקציב במפורט, או בסעיפים
עיקריים במטבע חוץ לסזונות, לשאר הצרכים החיצוניים של האדם; כמו
הצעלה והלבשה, לחסרי גלם לתעסיה, ולחסרי-גלם לחקלאות?

ש. לביא:

נדמה לי שאחד הדברים העיקריים שמהם טובל
מסקנו הוא, שמדי פעם בפעם מתחלפים התיקים
בממשלה, וסידרי פעם בפעם מתחלפות הדעות ומתחלפים הכיוונים. כסיושבים פה
מסמיע חבר הכנסת בז'רנו עצות טובות מאוד, אך אינני בטוח, אם כאשר הוא
ישב במקום של מר ברנשטין, יוצא אותן לפועל, כי השכל משתנה במידת האחריות
שנופלת על האדם.

אשר לצד הבניה, היו לנו ויכוחים ביחס אליין,
הנה לא עברה שנה מאז הוא הוצא, וכבר הוא נוטל. חבר הכנסת בבה מציע
לתת חסרי בנין רק לסיכון עוליים. אני שואל: מה יהיה עם בתי החולים ובתי
המפר.

אינני שייך לאנשים המתאוננים על מצב החקלאים.
אני חושב שהחקלאות נמצאת במצב כל כך טוב כפי שלא היתה מעולם. יש עושר
במסקים הוותיקים. כמוכין, החרשים טובלים, וזה טבעי, גם אנו מבלנו, כל
הראשונים טובלים, כל ההתחלות קשות. שאלת הלול והרפת היא כיצד ליצור
אספקת במקום להביאה מהחוץ.

מא.

אני אחד מאנשים - וטפני זה אינני קונה לי פופולריות בין החקלאים - שחושבים כי אנו חוטאים בכל עמדתנו. בענין המחירים. אינני יודע מי מעלה את המחירים. אולם הקנאה הזאת, שאנשי העיר חיים יותר טוב, ואנשי הכפר פחות טוב, ולכן צריך להשוות את המחירים, זהו מעגל קסמים שלא נצא ממנו אף פעם. היותי ואני מחשיב ביותר את החקלאים, והיותי ואני חושב שאלה הם אנשי ברואים, הרי שגם בענין זה הם צריכים להיות אנשי ברואים, ולמצוא דרך ליצור לבד את המזון ללול ולרפת על-מנת לא להביאם מהחוץ.

אני מתנגד מאד מאד לעבודות דחק. אני חושב שאין צורך שבארץ יהיה חוסר עבודה. אפשר להימנע מזה בקלות כל עוד ישנם בידנו מיליוני דונם הרים, שאפשר להמסירם לעבודה חקלאית. נכון שהכשרת כל דונם בהרים צריכה לעלות 400 - 500 לירות, אבל בהשוואה למה שזה עלה בימי המנדט - 90 ל"ט, אין זה יקר.

היו"ר ט. טשוב:
שאלה אחת ביחס לתכניות הממשלה בנוגע למפעלים תעשייתיים שונים: האם ניתנת תשומת-לב לאפשרות של פיתוח התעשייה האופטית שהיא מסוכללת מאד בארץ ואינה מצריכה חפרי גלם רבים, ביחוד מאחר שבזמן האחרון מצאנו חול בנגב הסתאים לתעשייה זו.

שר המסחר והתעשייה:
אשתדל לענות לפי נושאים, ואם תוך כדי כך אשכח לענות על שאלה מסוימת אבקש להעיר לי. ואתחיל בחקלאות כי בזה אני פחות מוסמך מאשר בשטחים אחרים.

יש מה שאלה כללית שעורר אותה חבר-הכנסת לביא - האם היה זה מן התבונה לבסס את החקלאות שלנו על ענפים אינטנסטיביים - לול ורפת, בשעה שאיננו מבדילים את המספוא. אולם מצב זה קיים, ולא בלבד שזה קיים, אלא ישנם גם ישובים שאין להם אדמות לגדל את המספוא הדרוש. אני יודע שנעשו חוזים בנגב, אך אינני יודע באיזו מידה זה פועל. אולם למרות חוסר טומחיותי ביקרתי במקומות אלה, כדי לשמוע מהמעוניינים על מצב הלול והרפת. אולם הצרה היא שקשה לשמוע מהמעוניינים עצמם את האמת המלאה. יש להם נטיה טבעית, ואינני מאשים אותם, לצייר את מעמדם בצבעים שחורים בקצת, אך בסידה שיש לי אינפורמציה המצב איננו רע כל-כך. ברור שהמגמה צריכה להיות, שאנשי הלול והרפת ישתמשו במספוא שיגדלו בארץ. בינתיים דבר זה איננו קיים עדיין, ועלינו למצוא את המטבע הזר בכדי להביא מספוא מן החוץ.

דיברתי עם המעוניינים האלה על אפשרויות של שחרור הענפים האלה מפיקוח; ואמרתי להם כי אני רוצה לתעת מהו האחוז ההולך לשוק השחור בביצים, ואני - והייתי באחד הישובים שחושב את עצמו להגון, אם כי אין היום מסק שאינו מוכר בשוק השחור, השאלה היא רק באיזה היקף - ומובן שלא רצו לתת לי תשובה על כך. אבל שאלתי שאלה נוספת - במקרה של שחרור, מה לדעתם יהיה מחיר הביצה בשוק, ולא היה אף אחד שיקח בקטגוריה יותר גבוהה ממה שעולה כיום הביצה. אולם אני יכול רק לציין שעדיין לא סיימנו בדיקה זו, ואם אראה איזו שהיא אפשרות לשחרר את הביצים מפיקוח, מבלי לחשוש לקפיצות גדולות של המחירים - מעשה זאת. אבל מובן, זוהי ההסתמיות, ולזה יש להוסיף עוד הערה.

אם נשחרר את הביצים, הרי היות והסיווק של הביצים מרוכז בידי מספר קטן של חברות, אפשר להגיע אצלם להסכם שאחוז מסוים לחולים ולילדים יחולק במחירים נמוכים. לזה אני רואה אפשרות, אבל ישנו מכשול אחד, שכאשר מדברים על איזה מצרך הסופיע באופן חפסי, כמו מוצרי התעשייה, אפשר לסמוך פחות או יותר על היצע וביקש

והיות שבמוצרי תעשייה ההיצע יותר גדול מהביקוש אין חשש לעליית מחירים, ועכשו קורה ההפך מזה. באיזה מידה זה טוב או רע, על כך עוד אדבר. אולם בחקלאות אין מצב כזה, בחקלאות ההיצע קטן מהביקוש, וזה מה שקרה עם העופות, שנעשתה שביאה בסובן זה שבאתי אז למסדר ועדיין לא הייתי בענינים והיות והצעה זו מאה מצד מסדר החקלאות, חשבתי שאם הוא ממליץ על כך, בודאי יהיה זה בסדר. ואז מה קרה? היתה סיסמה של שחיטה מאונס אך התברר שלא היה דבר כזה, הבקוש עלה על ההיצע והמחירים עלו.

אולם ברור שקיימת שאלה כזאת ביחס לענף הלול, ושהנטייה שלי הולכת יותר לסחרור מפיקוח, זה ברור, אם רק תהיה אפשרות לעשות זאת מבלי לה עלות את המחירים במידה ניכרת.

ביחס לאבטלה, הרי היא לא ירדה עלינו מהטמים. הממשלה בזמנו החליטה על מדיניות של דפלואציה חמורה, לא בצורה זו שאני תארתי אותה, אבל זה אינו חשוב עכשו. כך זה נעשה. נדמה לי שבדברתי על כך בסקירת הראשונה, ואינני רוצה לחזור על כך עכשו. למעשה, מדיניות הדפלואציה באה קצת במקרה. היה צורך לשנות את הסער וקבעו שלושה שערים יסודיים, וזה באופן אוטומטי הביא לידי העלאת מחירים. אבל אם עליית המחירים עדיין נמשכת, למרות הדפלואציה החריפה והחמורה, הרי זה מפני שהאוצר טעם גרעונות גדולים על ידי: א. העלאת המכס, ב. על ידי העלאת הבלו; ג. על ידי תוספות על מצרכים שהממשלה מוכרת; ד. על ידי מכס בלתי רשמי בשם קרן השואה על מצרכים שמביאים. כל אלה הם דברים שמעלים את המחירים. אבל גם זה איננו רק העברה מצרכים מסער א' לסער ב'. ישנם הרבה דברים שנמצאים בין השערים. במידה שהדברים נובעים לסער נמוך ביותר, יש הכרח להעלות את המחיר, מן גי שהמדינה אינה יכולה לתת לאורך ימים, למשל, לחם בשליש המחיר שעולה בכל העולם. ויתכן שאנו נוכל להביע לידי כך שבמקום זה נתן טובסידיות, כי בצורה כזאת אפשר לדעת יותר כמה זה עולה, עכשו כמעט ואיננו יודעים. אבל זוהי שאלה לחוד.

המדיניות הזאת של העלאת מחירים מטעמים פיסקליים היא, כמובן, מכבידה עלינו עכשו ליצב את המחירים, והדבר תלוי באזון תקציבי הממשלה מהכנסות יותר יסירות ומקצוץ בהוצאות, אבל שטח זה נובע יותר לאוצר, אך הוא משפיע על כל המצב הכלכלי והמדינה.

אחת החולשות של הכלכלה שלנו נעוצה בזה שפגעת מדי יצרנים צריכים לכלכל יותר מדי אנשים בלתי יוצרים, אלה שמטפלים רק באדמיניסטרציה הצבורית, ואין זה רק הפקידות הממשלה אלא גם הפקידות בסוכנות, בהתמדרות העובדים ובעיריות. עלינו להבין שבמשך כל הזמן היתה קיימת אבטלה מוסווית, ועכשו היא מתבלית.

במסרדי, לפי תכנית ועדת לבון, פסרו עכשו 700-600 איש, אבל אינני רואה שדברים דומים נעשים ביתר המטחים. אבל זהו תנאי לאזון התקציבים. בטל המסים בין היסורים ובין הבלתי יסורים, אינו לוחץ כל כך על כוח הקניה, מפני שכוח הקניה, על ידי העלאת המחירים ירד בלאו הכי. ואם אנו נמצאים עכשו בשטח מוצרי התעשייה במצב שההיצע עולה על הביקוש, הרי זה בחלק מתוך כך שהביקוש אומצמם היות וכוח הקניה ירד. אם כי עכשו מתברר שלאנשים יש בכל זאת הרבה יותר רזרבות ממה שחשבו בנעלים, בגדים ודברים אחרים.

אחת הבעיות הגדולות, שהממשלה עומדת בפניהן היא - כיצד לחזק טוב את כוח הקניה יסיר עכשו. ובקשר עם זה מתעוררת שאלת האבטלה שלוחצת מאד, שהיא אמנם עכשו תוצאה הכרחית של תהליך הדפלואציה

אבל בכל זאת צריך להתגבר עליה לא רק מטעם אבדוני, אבל גם מפני שהאבטלה זה כוח ייצור שהולך לאבוד. לזה ישנן עכשיו שתי דרכים: דרך אחת, להעביר את כוח העבודה לתעשיית ייצוא, כי התעשייה העובדת לתצרוכת מקומית, מייצרת כבר מה שצריך, ואפילו יותר מזה. וכבר מטעם זה צריך לזרז את הייצוא.

היו"ר ס. בנטוב:
אתה חושב, שהתעשייה שלנו מייצרת את כל מה שאפשר לייצר במקום להביא דברים מן החוץ?

סר המסחר והתעשייה:
אינני יכול לדבר על נושא זה אלא באופן כולל. אינני אומר שפה ושם אין עוד מקום לייצר מצרכים שאנו מביאים מחו"ל. יתכן שהתעשייה האופטית - עדיין לא סמתי לגבי לזה - באופן מיוחד יש מקום לפתח אותה.

אני רוצה לחזור על מה שאמרתי ביחס לתכניות שלנו בדבר סטיכת הון. אנו משתדלים עכשיו לעשות ריאורגניזציה גם במרכז ההסקעות, בין היתר גם בסובן זה, שאנו רוצים לעבד במרכז ההסקעות הצעות בשביל מסקיעי חוץ, כדי שאם יטאלו במה אפשר להסקיע, נוכל לתת להם איזו תשובה על כך. התעשייה האופטית, אינני יכול להגיד עכשיו מה מצב, אבל זה אחד הדברים שאפשר לפתח אותם.

כך אנו רוצים לעשות מאמץ מיוחד ואנו מצפים לייצור לשם/את התנאים שיסירו את המכשולים בשטח הייצוא. על המכשולים דובר כבר פה, הם מתבטאים בייחוד בשני דברים: א. בשער המטבע; ב. בטיפול ביוקרטי. אבל מהו הטיפול הביורוקרטי? מר בז'רנו אמר שצריך לרכז את כל הסמכויות במקום אחד ואצל אדם אחד. ראשית כל - ואינני מדבר עכשיו כשר אלא ככנ-אדם - אין דבר יותר קשה בממשלה מאשר לרכז סמכויות, ובמיוחד אם מסר אחד צריך לקחת אותן ממשרד שני. אולם אני רואה אפשרות גדולה להשיג שחרור הפיקוח על המטבע בגבולות מסויימים ואני מצדתי הצעה מפורטת על כך, הנמצאת עכשיו בידי השרים הכלכליים, שבזמן הקרוב יתחילו לדון בה. אין החלטת הממשלה על שחרור המטבע, כל נטעה, זוהי רק הצעתי ברגע זה. אבל אני רואה זאת כדבר יותר קל מאשר לעשות את הריאורגניזציה המסורתית והארגונית, שלפיה מרכזים את כל הסמכויות ביד אחת, אם כי יש לי תקווה לגבי דבר אחד שאפשר להגשימו והוא - לרכז במשרד החוץ גם את היבוא וגם את הייצוא. עד אשר נגיע לכך, שיהיה אדם אחד שיקבע ויכריע בכל ענייני הייצוא, זה יקח זמן רב. אולם צריך גם להגבין, שכל עוד אנו מספלים גם לגבי יבוא הון וגם לגבי ייצוא בכל טרנסקציה וטרנסקציה באופן נפרד. זה מוכרח לקחת זמן רב, אפילו אם יהיה רכוש מסויים של האדמיניסטרציה. יושבים אצלי במכון לייצוא, אינני יודע כמה אנשים, שאינם מתבטלים חס וחלילה. מה הם עושים? הם מחשבים על כל טרנסקציה את הערך המוסף. כל עוד לא נוכל להסתחרר מזה, תשאר הביורוקרטיה המעכבת. על כן רציתי להגיע לשיטה כזו במטבע החוץ שלא יהיה צורך בכל החסובים והאסורים.

אותו דבר ביחס ליבוא הון. אנו רוצים להעביר את יבוא ההון לצנורות מוניטריים, כי זה יעמיד מיד את כל עניין המטבע שלנו על בסיס אחד לגמרי. מדוע מביאים עכשיו מסקיעי ההון - עד כמה שיטנם כאלה - את ההון בצורת סחורות? כי ביחס לסחורות הם עומדים על המקח בדבר המחיר, והמחיר הוא כזה, שלמעשה נותנים שער הרבה יותר גבוה מהשער הרשמי, בעוד שאם נשחרר את הפקוח על המטבע הזה, נוכל להגיד לאנשים, תביאו דולרים ולא סוכר ולא צלחות. בכדי שלא יקנו בדולרים אלה דברים מיותרים אנו ממשיכים לקיים באופן רציני רסיונות יבוא. מדוע אני אומר באופן רציני? - כי עכשיו אמנם נותנים רסיונות יבוא, אבל מגיעות סחורות לא מעטות ללא רסיונות, ואנשים בזה דוקא מוסדות מכונדים, וכאשר הסחורות הללו מגיעות, מבקשים המוסדות החסובים האלה שחרור ויש להם צנורות להשיג את השחרור. נדמה לי כי במקרה מסרתי על מקרה כזה שהיה עם הסוכנות היהודית. יש אמנם להורות שיטנם גם מקרים כאלה שהמוסדות אספים כסף במדינות שממם אי אפשר להעביר כסף אלא בצורת סחורות, כמו, ארגנטינה, שוודיה ועוד. במקרים כאלה מביאים סחורות שבאופן חפסי לא היו מביאים אותן. אני מתאמץ למנוע דברים כאלה.

אבל לא תמיד זה עולה בידי, כי יש לחץ על העברת הכסף. אולם אם מסחררים את המטבע יש לקיים באופן רציני וללא רחמים את שיטת הרסיונות.

לשם מה לקיים שיטת מתן רסיונות, כדי לתת או לא?

א. כהן:

סר המסחר והתעשייה:

אני עומד תמיד לרשות הועדה ואני מוכן להרצות בפני הועדה על בעיית המטבע בתור בעיה, אבל היום, במסגרת התשובות על השאלות, לא אוכל לעשות זאת.

עומדת שאלה - לאן להעביר את כוח העבודה שממבטל עכשיו? קודם כל יש להעביר אותו לתעשיית יצוא, ואני מסכים עם חבר הכנסת בז'רנו, שהסיועיים הם טובים משני הצדדים. אני חושב שישנם שווקים לתעסוקה שלנו בחו"ל, אבל העיקר הוא שעכשיו התעסוקה מעונינת לפתח את הייצוא, מה שעד כה לא היה כלל. היו תעסוקים בנורדים - פה יושב אחד מהם - שמתוך טבע המפעלים שלהם ומתוך שראו את חשיבות הדבר, עשו ייצוא אבל התעסוקה בכללה קבלה בקלות מחירים טובים בשוק המקומי ועל כן לא היתה מעונינת לייצוא. עכשיו אין מצב כזה. עכשיו הם צריכים לעשות ייצוא, ואני חושב שאם הם יעשו זאת, הם יוכלו לזרז זאת. השאלה היא, כיצד לעודד את הייצוא לא רק על ידי עריכת חסובים על הערך המוסף. על כך עדיין מחולקות הדעות. אבל ברור שהצורה הטועית ביותר היא, שנעודד את קיומם של המפעלים שמייצרים אך ורק לייצוא ונוריד מהם את העול של מציאת שווקים וקבלת אינפורמציה. יש הצעה שנחזור לאיזה דבר שהיה קיים פעם אבל בצורה יותר טובה ויותר יעילה, המכון לייצוא, שירכז את פעולות הייצוא לתעשיינים בינוניים וקטנים. בענין זה עדיין לא החלטנו. השבוע יש לי התייעצות עם כמה אנשים המטפלים בייצוא. אני מקוה שבגיע לידי מסקנה ברורה וטופית.

הטעם הסני, שאולי חשוב יותר, הוא החקלאות. וכאן אני נתקל בקשיים רבים, במידה שאני מטפל בזה. זה נוגע כמובן למסחר החקלאות, אבל היות ואני מעורב במקצת בעניינים אלה, אני מטפל בהם. השאלה היא, כיצד להעביר עכשיו אנשים לחקלאות ללא השקעות נוספות. בעיה פוליטית חסורה מהווים הקבוצים שאינם מקבלים עבודה שכירה, בטעה שהם בעצמם אינם מעבדים את כל הקרקעות העומדים לרשותם באופן מלאה, כי אין להם כוח אדם לכך. כיצד להתקבר על הקושי הפוליטי הזה, אני אינני יודע. אבל זה דבר אחד. דבר שני הוא, שיטנם עוד שטחים בלתי מעובדים, שבכדי לעבד אותם יש צורך בהשקעות גדולות, ולכך אין כסף.

אנו צריכים לייצר מה שאנו צורכים, זו צריכה להיות הטענה, לא במובן של אספקה שאינה קיימת בכל העולם, אבל במובן זה, שאנו עושים ייצוא ותמורת הייצוא שלנו קונים את מה שאנו צורכים, או שאנו מייצרים במקום מה שאנו צורכים במקום. ברור, שזו צריכה להיות הטענה שלנו, וברר שהמחלה הכלכלית שלנו באופן יסודי היא, שהדבר הזה אינו קיים, וההפרש בין הייצור ובין הצריכה הוא גדול מאוד, וברור שבזה את התפקיד המכריע בזמן הקרוב צריכה למלא החקלאות, כי מה שחסר לנו יותר מאשר חסרי גלם - זהו מזון; על מה אנו מוציאים את הסכומים הגדולים של המטבע הזר אם לא על מזון?

פה, כמובן, נשאלת השאלה שלי אין תשובה עליה, כי אינני מומחה לכך, האם אפשר לגדל גרעינים, חיטה סעורה ואולי גם שפון בכמויות מספיקות ובמחירים מניחים את הדעת?

ועתה, ביחס לפיקוח וביחס לדעה, שהצטא שחרור מקצוב צריך לחזק את הפיקוח, הייתי רוצה שלא נערבב שני דברים, את הפיקוח הכמותי ואת הפיקוח על האיכות. את הפיקוח על האיכות אנו מסתדלים לחזק. בשטח זה אנו עושים מאמצים לא קטנים בכדי להבטיח אספקה טובה יותר של המזון ובייחוד בתעשיית המזון ומוצרי תעשייה.

אשר לפיקוח הפיזי, יושב אצלי צבא גדול של אנשים שעושים את הפיקוח הזה, ויעילות הפיקוח הזה היא מוגבלת. אינני חושב שיש ערך לקיום המסמכים בדרכים. אנו רוצים לעשות מדי פעם בפעם טיפוס פרובי, כי זה עולה בפחות הוצאות. כמובן, אם נשחרר את המצרכים מפיקוח, לא יהיה צורך בפיקוח פיזי. אבל לעת עתה בשטח המזון המצב איננו כזה שאנו יכולים לשחרר את כל המצרכים. בשטח החיטה המצב מניח פחות או יותר את הדעת, יש לנו חיטה למספר חדשים, אבל בכדי להבטיח קמח לחדשים יוני-יולי, יש צורך במבצע זר ואני נאבק עליו, וכאן ברצוני לומר מספט אחד. להלכה אמנם אמרו לי, כי לרשות מסדר המסחר והתעשייה עומד סכום מסויים - 50-60 מליון דולר. אבל למעשה אין זה כך, שאני במסדרי יכול לקבוע איזה סכומי אני יכול להקציב למצרכים שונים, ולא מתוך רע לב של האוצר, אלא פשוט מפני שמיום ליום, משבוע לשבוע ומחודש לחודש, צריך להלחם על כל הקצבה, כי מצב המטבע לוחץ מאוד, ולא יכול כאן שנוי כל עוד לא נגיע לקונטילידציה של החובות שלנו במטבע זר. על כך אנו עובדים ומשתדלים, אבל זה קטור בקסיים גדולים מאוד, והמצב כמובן זה, אינו מסביע רצון.

חבר הכנסת חזני שאל ביחס למטרות שהפסיקו את העבודה. אנו קנינו כמות מספקת של חמרי גלם, וקבלנו מהאוצר אישור שהם פתחו את האקדמיים, אך התברר שלא פתחו, ובינתיים יצאה האניה ללא חמרי הגלם, ואנו משתדלים למצוא עכשו סדור אחר על מנת שחמר הגלם יגיע ארצה ככל האפשר יותר מהר. אולם כל זמן שאנו עובדים בעובי כזה של מטבע זר, דברים כאלה עלולים לקרות.

בענין הבניה, גם לנו היה ברור, שבטול צו הבניה בלבד לא יביא את ההצלה. אבל קודם כל ברצוני להזכיר פה, שכל המטלה דרשה דבר ראשון, לבטל את צו הבניה; מכל הצדדים בזה תביעה זו ובראש וראשונה מצד שרת העבודה. זה דבר ראשון. דבר שני, אי אפשר שתוך שבוע ימים המצב ישתנה ומה גם שעדיין לא עבר שבוע מאז בוטל הצו.

אולם ישנה שאלה של חמרי בנין. לעת עתה איננו מבטלים את הפיקוח על חמרי בנין, כי בשטח העצים יש עדיין מחסור, אבל דווקא בשטח זה אנו רוצים לתת אפשרות של יבוא ללא תשלום. אינני יודע מדיין לקח חבר הכנסת כהן את הידיעה, שאנו עומדים לבטל את המחלקה ליבוא ללא תשלום, אבל עד שענין המטבע לא יובהר, לא נבטל את המחלקה הזאת. וכאן ברצוני להגיד, כי אם החלטנו לאפשר יבוא ללא תשלום בכמה מצרכים, הרי לא בשטח המזון. אינני רוצה לאפשר כרגע יבוא ללא תשלום בשטח הבשר, דבר שלוחצים עליו מאוד מאוד. שאם האוכלוסיה חיה עד עכשו במצבים גרם בשר לחודש, היא יכולה להמשיך בצורה כזו עוד חודש ימים. לעת, אבל גם על המאה צריכים כסר שנותנים, וכל מנה כזו עולה לנו מאה אלף דולר.

וכאן עומדת שאלה כלפי החקלאים שלנו, מדוע איננו יכולים לגדל בקר בארץ. כי כל אחד טוען שזה אפשרי.

ביחס לחמרי בנין, אחד החמרים החשובים ביותר הוא המלט. הבאתי אתי מספרים - כי ידעתי שהשאלה הזו תתעורר פה - של מה שנמכר עם התוספת של 40 לירות: באוגוסט - 11 אלף לירות; בספטמבר - 53 אלף לירות; באוקטובר - 25 אלף, בנובמבר - 16 אלף, בדצמבר - 10 אלפים לירות ובנינואר - 8 אלפים לירות. מדיין הירידה הפתאומית הזאת? אני החלטתי להוריד את ה-40 לירות הללו, ועל כך הייתי צריך לעמוד בויכוח עם האוצר, אף על פי שאת התוספת הזו אינו מקבל האוצר.

שאלת הבלאי, שעורר חבר הכנסת בז'רנו היא שאלה חשובה מאוד, אבל למעשה היא מתבטלת במובנים רבים אם משחררים את המחירים, כי מי קובע את הבלאי?

חוק מס ההכנסה קובע את האמורטיזציה. ש. בז'רנו:

אם כך, אלה סמפלים עכשו במס ההכנסה, צריכים לדאוג לכך.

שר המסחר והתעשייה:

מה ביחס לפיקוח על חמרי הבניין?

א. סל:

הפיקוח במסך.

שר המסחר והתעשייה:

אסר לבעיית האשראי, אנו מתנגדים להרחבת האשראי בצורה של הדפסת כסף, ובזה צריך לעמוד.

נדמה לי שבאופן כללי עניתי על כל השאלות. אני רוצה להעיר הערה אחרונה בקשר עם מה שאמר היושב ראש בישיבה הקודמת. בין יתר הדברים שאמר, אמר שאני דברתי במידה גדולה של בקורת. נדמה לי שזה דבר טבעי, לא מפני שבטעמי קודם באופוזיציה ועכשו בקואליציה, אלא יש דעה מסויימת על דברים מסויימים, והדעות אינן שסתבות על ידי כך שאנו עכשו נושאים באחריות. אנו מצאנו מצב מסויי, לגמרי לא קל, ודברים מסויימים שמכבידים לא מעט על שיפור המצב. אם יש גרעון כזה כמטבע זה הרי ברור שאיננו יכולים לשנות את המצב מהיום לסחר, כי לזה יש צורך ליצור כל מיני תנאים. ואם היושב ראש ניגש לכל העניינים האלה מתוך הסקפת עולם מסויימת, והוא מאמין דוקא בייתר פיקוח, הרי על כך קשה להתווכח. אני חושב, שנעשו נסיונות רחבים בשטח הפיקוחים, ונמצאות לא היו כל כך טובות. ולעת עתה נראה לי, שעם השחרור בכל זאת השגנו תוצאות לא כל כך רעות. אני זוכר היטב כאשר הכל צעקו חמס על התורים שעומדים לפני כל חנות בכדי להשיג כותנת או גרב או נעל. כיום אין תורים. אני אמרתי, ואני מודה, שההתיקרות צמצמה קצת את הביקוש. אבל אני רואה את האוכלוסיה בתוך עמי אני חי ואני מסתדל ככל האפשר לנסוע פחות באוטו ויותר ללכת ברחובות, ואני רואה כיצד האנשים לבושים. אי אפשר להגיד שהם הולכים ערומים או בלויים. אינני מסתובב בטרנז העיר, אלא בכרם התימנים ובשכונת התקווה.

היו"ר ס. בנטוב: אני מודה לשר בעד האינפורמציה וההסברים שהוא

מסר לנו. אני מציע שעכשו נסיים את הישיבה ובישיבה הבאה נסכם את הדיון בחלק הראשון של הישיבה ובחלק השני נשמע את סקירת שר התחבורה. במקרה שהחברים רוצים להציף הסלחות לסיכום הדיון אני מבקש להכין אותן לישיבה הבאה.

הישיבה ננעלה בשעה 14.00